

A és E beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

Egy hangból álló, használatos, saját értelemmel bíró szavaink!

A: távoli (létterünkön túli), ismert (dologra) rámutatás!

E: a) (kifelé ejtve!): közeli (létterünkbeli), ismert (dologra) rámutatás!

b) (befelé képezve): bent, bennünk levő, ismert (dologra)

A mozzanat leírása:

a) (azonos hangmagassággal) ismertre- távolira-, külsőre mutató

b) (magasról eső magassággal) elismerés, fölismerés

E mozzanat leírása:

a) (kilélegezve) közelire-, “családira” mutató

b) (belélegezve) belső, bennünk levő, befogadás, magáévá tevés

Á beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

Egy hangból álló, használatos, saját értelemmel bíró szavunk!

Á mozzanat leírása:

Á (azonos hangmagassággal, röviden): elutasítás

Á (magasról eső hangmagassággal): fölismerés

B beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

Tüdővel, feszített hagréssel **tágasra** fújt szájúrból kilökődő levegő.

Üregesség, barlangosság, tágulás.

B mozzanat leírása:

üregesség, belső tág(as-, fölfúvódott-)ság, bő(vülés), bő-ség

C beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Felső nyelvállással a felső fogak mögé szorított nyelvhegy hirtelen lerántásával kipréselt, vagy beszívott levegő hangja.

C mozzanat leírása:

1) kifújva: időben-térben kicsinység, gyengeség, „villanó” gyorsaság

2) beszívva: kétkedés, nem tetszés, helytelenítés

CS beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Nyelvvel kitöltött, összehúzott szájból hirtelen kipréselt levegő hangja.

CS mozzanat leírása:

összeszűkülés, keskenyedés (ill. folyadékba csapódás hangja)

D beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva. (G-mozzanat párja)

Hasból, föltelő-, földomborodó, „büszke“ mellkassal, szájpad elejére zártnyelvvel, zengő hagréssel orra képzett, majd szájürből távozó levegő.

Megtelés, fölelmedés, kidudorodás.

D mozzanat leírása:

föltörés, telés, dölyfös- büszke, földudorodás

DZ beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

D és Z hangokból összeállt „gyökhang“.

DZ mozzanat leírása:

gyorsuló hemzsegés, követhetetlen mozgolódás, változó szétáramlás

DZS beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

D és ZS hangokból összeállt „gyökhang“.

DZS mozzanat leírása:

büszke hemzsegség, föltörő mozgolódás, dölyfös szétáramlás

É beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

É mozzanat leírása:

É (azonos hangmagassággal ejtve): jóság, fontosság

É (mélyülően elnyújtva ejtve): vonzó, jó, lényeges

F beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (L-mozzanat párja)

1) Alsó ajakkal az áll fölzáródik a felső fogsorhoz, és ott marad:

Fölfelé mozgás, fönt lét (téri) mozzanata.

2) Felső foghoz elemt ajakkal, hosszan ejtve, fújva (vagy szívva!):

Halk (nem erős), folytonos kiáramlás, kifelé (vagy befelé) mozgás.

F mozzanat leírása:

1) Föl-, föntiség

2) halk, folytonos kiáramlás, kifelé (vagy befelé) mozgás

G beszédhang

„Alapszó+G értelem változása, szóvégi hatás “ módszerrel vizsgálva:

balla-g fara-g kaca-g

ille-g itye-g kecmere-g lebe-g csicsere-g fecse-g fitye-g hebe-g szépele-g bizsere-g pityere-g tiszte-
le-g hempere-g libe-g lebe-g reze-g lihe-g csepe-g hízele-g kecmere-g visszalebeg szisze-g bizsere-
g pere-g rette-g serce-g sistere-g tekere-g

laffo-g battyo-g bugyo-g csatto-g csoro-g dado-g dobo-g foro-g koco-g kopo-g kucoro-g kullo-g ku-
poro-g mocoro-g mozo-g patto-g ragyo-g robo-g slattyó-g sziváro-g topo-g totyo-g tántoro-g vil-
lo-g vánszoro-g locso-g lotyo-g mako-g csoro-g dado-g imbolyo-g lobo-g moro-g nyávo-g pus-
mo-g ropo-g suso-g sutto-g vicsoro-g mormo-g motyoro-g buzo-g fő-g nyammo-g nyavalyo-g
nyifo-g nyiho-g nyiszo-g andalo-g cammo-g csoszo-g imbolyo-g koncsoro-g kucoro-g kullo-g
mormo-g motyo-g oldalo-g potyo-g

Alapszó értelmét szaggatott, akadozóan ismétlődő történéssé változtatja!

G mozzanat leírása:

akadozás, ismétlődés, szaggatott-folytonosság

GY beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Nyelvvel kitöltött, nyitott szájból hirtelen kipréselt levegő hangja.

GY mozzanat leírása:

egyesülés, összekerülés, összecsavarodás

H beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Nyitott szájból és torokból kiengedett levegő hangja.

H mozzanat leírása:

“hangtalan hang”, halkság, némaság, csöndesség

I beszédhang

„Alapszó+I értelem változása, szóvégi hatás“ módszerrel vizsgálva:

ősi áprilisi assisi utazási válási választási vallási városi vasi védekezési vési virágzási viselkedési visszavonulási viszonyítási temetkezési tervezési törekvési trópusi túlélési cselekvési égési ellenőrzési ellesi szókötési szorongatási szülési születési támadási tanulási szaporodási szenvedési nyírpilisi nyitvatartási oktatási óriási orvosi önbecsapási öncsalási önértékelési önmegvalósítási pasi móze-si nagyravágyási nagyvárosi nasi nevelési matematikusi megfelelőési megjelenési megkapaszkodási megkeresi megnyilatkozási megnyugtatósi megtestesülési mellkasi menekülési létezési májusi márciusi körösi közlekedési közlési krisztusi kutatási kihalási kiindulási
Stb.

I (röviden ejtve): valamihez tartozó, de másra figyelem fölhívás!

(Magyarázó példa: ős-i: nem az őstre, hanem az őshöz tartozó valamire figyelni!
orvos-i: nem az orvosra, hanem az orvoshoz valóra figyelni!)

Í (hosszan ejtve): veszélyesség-, azonnali figyelem-kényszer kiváltása!

I mozzanat leírása:

Í (hosszan ejtve): **figyelem-kényszer, veszély jelzés (“sziréna”)**

I (röviden ejtve): **elkülönítő figyelemre fölhívás**

J beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Két szélével a fogsorhoz nyomott nyelvvel gyomorral préselt levegő hangja.

J mozzanat leírása:

feszültség, fájdalom, vagy irány váltás, hajlítás, hajlás

K beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

Nyelvgyöknek a száypad hátuljához szorításával lezárt levegő hirtelen, kieresztésével képzett, rövid, erős hang.

Kemény, áthatolhatatlan tárgyak ütközésének hangját idézi.

K mozzanat leírása:

határ-osság, meghatározottság, keménység, áthatolhatatlanság

L beszédhang

1) „Alapszó+L értelem változása, szóvégi hatás “ módszerrel vizsgálva:

ina-l válla-l vasa-l tárgya-l nya-l kicsa-l magaszta-l maraszta-l uta-l háza-l kilába-l irda-l hasa-l
nyarga-l kiagya-l ebruda-l kifa-l kiforra-l kiha-l kihasa-l
vesztege-l vezére-l vise-l térde-l tere-l terme-l tizste-l tüze-l cipe-l csilinge-l dele-l éke-l szünete-l
stimme-l szerepe-l
ápo-l araszó-l gondo-l barango-l hódo-l karo-l számo-l birtoko-l bomo-l bonco-l cáfo-l vádo-l loho-l
lovago-l majszo-l kortyo-l kosto-l kukoréko-l kukso-l lako-l lánco-l lángo-l kolompo-l iszo-l jóso-l
Stb.

Alapszó értelmét folyamatos történéssé változtatja! (folyamatos kiejtés)

2) Kiejtésének száj-mozzanatát vizsgálva: felső foghoz szorított nyelvvel együtt az áll
leejtése.

Lefelé mutató, lent lét.

L mozzanat leírása: 1.) folytonosság

2.) lentség, le-ség mutató

LY beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

L és J hangokból összeállt „gyökhang“.

LY mozzanat leírása:

1.) folytonos hajlás, rendszeres irányváltás

2.) feszült lentség, lehajlás

M beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

1.) Összcsukott ajkakkal, tág szájúrral, zengő orrhang.
(Lehet ez a legősibb gesztus: szájban tartott falattal képezhető.
„Nem adom!“ morgás a másakra, fej elrántásával!)

2.) Ajkak puha érintkezése.

3.) Zárt szájjal rágás hangja.

M mozzanat leírása:

1.) enyém-ség, tulajdonom-ság, belső-m, belső-ség

2.) lágyság, puhaság

3.) darabolás, aprítás, őrlés

N beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

Összcsukott ajkakkal, nyelvvel kitöltött, szájúr nélkül, zengő orrhang.
(Lehet ez az egyik legősibb gesztus: minden kizárása, elutasítása!
Morgás a másakra, fej ide-oda rántásával!)

N mozzanat leírása:

elutasítás, kizárás, tagadás

NY beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

Nyelvvel kitöltött, majd lassan táguló szájúrral, hasból nyomott
zöngétlen, nyújtott orrhang.

N mozzanat leírása:

erőlködés, szétterülés, nyúlás

O beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

Egy hangból álló, használatos, saját értelemmel bíró szavunk!

O mozzanat leírása:

Ó (hosszan ejtve): **fontosság, nagyság, időbeni-térbeni távolság**

O (röviden ejtve): **kerektség, teljesség, jelentőség, távolság**

Ö beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

Egy hangból álló, használatos, saját értelemmel bíró szavunk!

Ö mozzanat leírása:

Ő (hosszan ejtve): **ismeretlenre, bizonytalanra, idegenre rámutatás**

Ö (röviden ejtve): **kétségesség, bizonytalanság, ismeretlenség**

P beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Összezárt ajkak közül kipattanó levegő hangja.

P mozzanat leírása:

kilökés, kitörés, gyors megnyílás, köpés (és eredménye is)

R beszédhang

„Alapszó+R értelem változása, szóvégi hatás“ módszerrel vizsgálva:

ava-r csava-r taka-r ma-r kapa-r hada-r zava-r lesza-r va-rr
átve-r isme-r nye-r me-r tepe-r keve-r heve-r
sodo-r tipo-r koto-r o-rr

Alapszó értelmét szemmel követhető, pörgő, ismétlődő történéssé változtatja!

R mozzanat leírása: **forgás, gyors ismétlődés mutatása**

S beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Összezárt fogsorral, fölemelt nyelvvel a fogak között hosszan kiáramló levegő hangja.

S mozzanat leírása:

kiengedés, leengedés, felületek egymáson csúszása, hosszas mozgása

SZ beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

- 1.) Feszülten alsó foghoz nyomott nyelv-heggyel és a felső fogsor két széléhez nyomott nyelv-középpel, feszült hassal, szájrésen **szívott** levegő hangja.
- 2.) Azonos nyelvállással, feszes hassal, szájrésen **fújt, kiáramló** levegő hangja.

SZ mozzanat leírása:

1.) (szívva)

be-szívás, fájdalmas feszültség

2.) (kifújva)

feszült-, szűk-, támadó folytonosság, vágás/metszés

T beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Felső fogsorhoz és első szápához, majd hátrább is fölnyomott nyelv gyors levállásával hirtelen kipattanó levegő hangja.

T mozzanat leírása:

határok (felületek) találkozása és elválása, távolodása

TY beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Nyelv elejével lezárt szájból hirtelen kipréselt levegő hangja.

TY mozzanat leírása:

alaktalan szétterülés

Ú beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

Egy hangból álló, használatos, saját értelemmel bíró szavunk!

Ú mozzanat leírása:

Ú (hosszan ejtve): elutasítás, útálás, undorodás (mutatása)

U (röviden ejtve): háritás, elfordulás

Ü beszédhang

„Élő, működő jelentése“ módszerrel vizsgálva:

Egy hangból álló, használatos, saját értelemmel bíró szavunk!

Ü mozzanat leírása:

Ű (hosszan ejtve): rossz-ság, üresség, kietlenség

Ü (röviden ejtve): zavaróság, bántás, kellemetlenség mutatása

V beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva: (G-mozzanat párja)

1.) Felső foghoz emelt alsó ajak leválasztásával áll lefelé fordulása.

2.) Felső foghoz emelt ajakkal száj-orrúrbe zengve, kiáramló levegő.

V mozzanat leírása:

1.) (nyíló ajakkal) elfordulás, kinyílás, szétválás mutatása

2.) (maradó ajakkal, folyamatosan) belülről kibújás, erővel kiszabadulás

Z beszédhang

„Alapszó+Z értelem változása, szóvégi hatás “ módszerrel vizsgálva:

ága-z ágya-z uta-z ára-z irgalma-z jutalma-z hava-z szála-z szíja-z szótára-z tilalma-z
tolla-z

töve-z jele-z jelleme-z kedve-z hátrahelye-z hátraszege-z hüvelye-z idege-z idehelye-
z ideszege-z ideszerve-z ideszöge-z intézvénye-z jegye-z

kíno-z hordo-z hoz határo-z átko-z dolgo-z zsúro-z elho-z telefono-z fasíro-z felfoko-
z feloldo-z folto-z habo-z halmo-z hullámo-z illato-z

Stb.

Alapszó értelmét folymatos-, gyors változású történésé változtatja!

Z mozzanat: gyors (szemmel követhetetlen) ismétlődés, változás

ZS beszédhang

„Kiejtésének száj-mozzanatai“ módszerrel vizsgálva.

Nyelvvel elől zárt szájúrral, zengő torokból kiengedett orrhang.

ZS mozzanat leírása:

hemzsegés, gyors mozgolódás, szétáramlás
